

—
Верховний
Суд

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД
стану здійснення цивільного
судочинства у 2021 році

ЗМІСТ

1. Здійснення цивільного судочинства місцевими загальними судами	3
2. Здійснення цивільного судочинства апеляційними судами областей та міста Києва	8
3. Здійснення цивільного судочинства Касаційним цивільним судом у складі Верховного Суду	11
4. Висновки	16

1. Здійснення цивільного судочинства місцевими загальними судами

У 2021 році на розгляді у місцевих загальних судах (місцеві суди) перебувало майже **1 млн 478 тис.** позовних заяв, заяв, скарг, подань, клопотань, судових доручень та справ, що розглядаються в порядку цивільного судочинства, із них надійшло – **1 млн 199 тис.** (що на 245,2 тис., або на 25,7 % більше порівняно з 2020 роком), у тому числі, 9,5 тис. – після скасування судового рішення судом апеляційної чи касаційної інстанції, тоді як у 2020 році цей показник становив 9,1 тис.

Кількість справ і матеріалів, розглянутих у порядку цивільного судочинства, становила **1 млн 140 тис.**, або 77,2 % від загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді. Із задоволенням позову (заяви, клопотання, подання, скарги) та виконанням судових доручень розглянуто **825,3 тис.** справ, або 72,4 % від загальної кількості розглянутих справ і матеріалів.

Відсоток розгляду цивільних справ і матеріалів місцевими судами упродовж 2021 року дещо збільшився порівняно з аналогічним періодом 2020 року та становив **95,1 %** (співвідношення розглянутих і тих, що надійшли), що залишається насторожуючим показником (у 2020 році цей показник становив **94,2 %** та був також насторожуючим).

Оцінювання роботи судів у цій частині здійснюється за такими критеріями:

84 % і нижче – тривожний показник;

85–95 % – насторожуючий показник;

96–102 % – нейтральний показник;

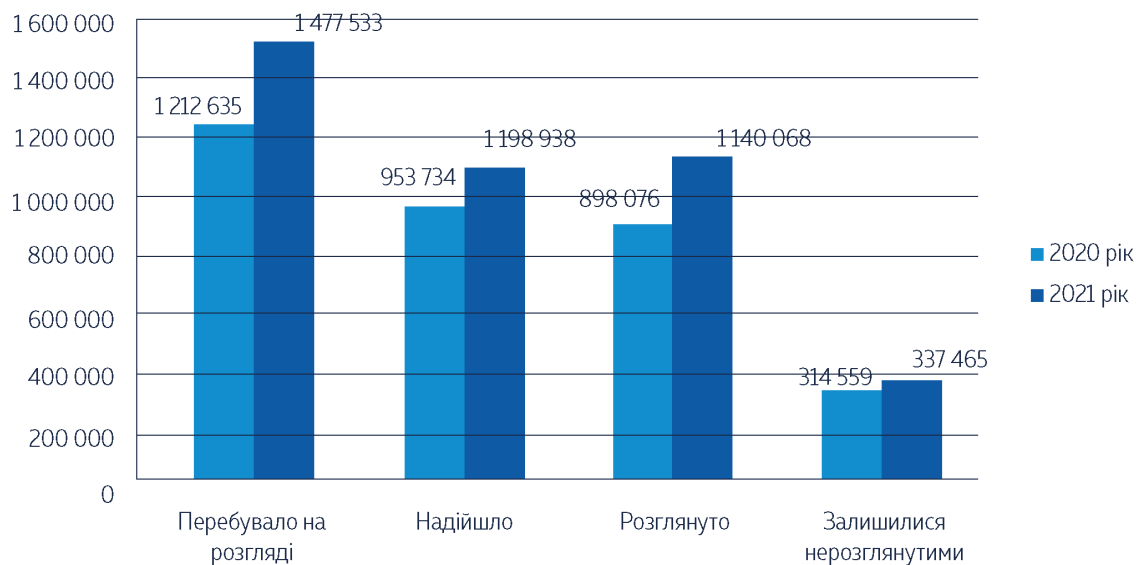
103 % і більше – передова практика.

Рекомендованим стандартом цього показника є рівень 96–103 %, тобто від нижчого нейтрального значення до початкового значення передової практики.

Показники надходження та розгляду цивільних справ і матеріалів суддями місцевих судів у 2020–2021 роках відображено на **гістограмі 1**.

Гістограма 1

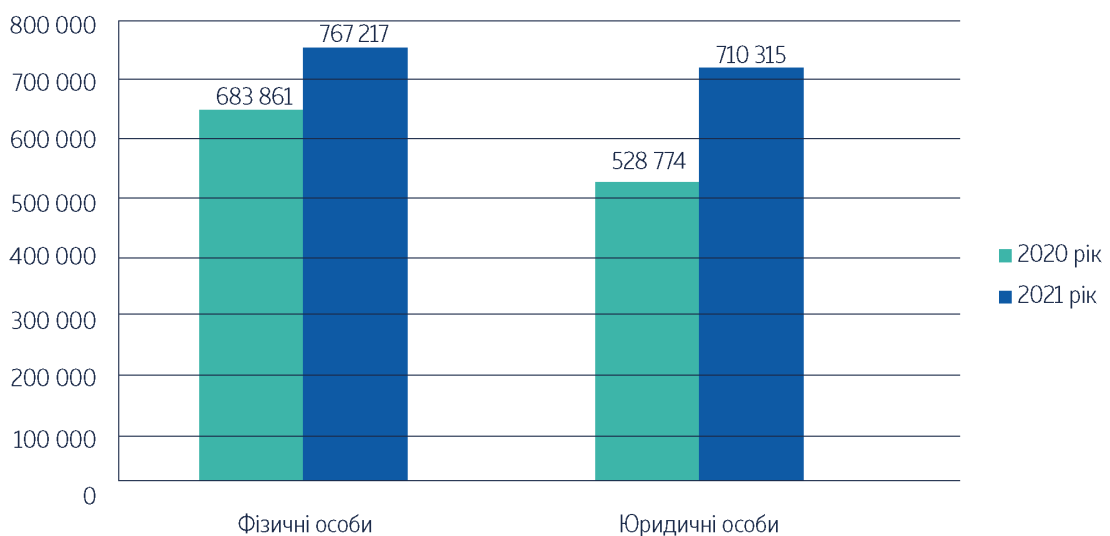
Розгляд справ цивільного судочинства місцевими загальними судами у 2020-2021 роках

Суб'єктами звернення до суду найчастіше були:
 фізичні особи – 767,2 тис.;
 юридичні особи – 710,3 тис. (у тому числі державні органи – 5,3 тис.)
 (гістограма 2).

Гістограма 2

Суб'єкти звернення до місцевих загальних судів у 2020-2021 роках

Необхідно зазначити, що до судів у звітному періоді звернулось понад 305 тис. жінок та понад 275 тис. чоловіків. Із загальної кількості фізичних осіб, що зверталися: 1,3 тис. – особи з інвалідністю, понад 6 тис. – пенсіонери, 510 – учасники бойових дій, Герої України, 2,7 тис. – внутрішньо переміщені особи, 1,8 тис. – іноземні громадяни, особи без громадянства.

Показник цивільних справ за кількістю закінчених провадженням (за періодами) становить:

до 3 місяців включно – 807,3 тис.;

від 3 місяців до 1 року включно – 275,3 тис.;

від 1 року до 2 років включно – понад 39 тис.;

від 2 років до 3 років включно – 10,8 тис.;

понад 3 роки – 7,5 тис.

Варто зазначити, що кількість закінчених провадженням справ, загальна тривалість розгляду яких становила від 1 до 3 років включно, порівняно з 2020 роком збільшилась **на 6,3 тис., або на 14,3 %**.

Відсоток справ та матеріалів, загальний термін проходження яких триває понад 1 рік, становить **13,8 %**, що на 1,7 % менше порівняно з 2020 роком. Середня тривалість розгляду цивільної справи становить **90 днів**, що на 10 днів менше порівняно з 2020 роком.

На кінець звітнього періоду залишилися нерозглянутими в порядку цивільного судочинства **337,5 тис.** справ і матеріалів, або 22,8 % від загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді; із них не розглянуто понад 1 рік – **46,6 тис.** Із загальної кількості нерозглянутих справ і матеріалів 293,8 тис. становлять справи і матеріали позовного та окремого проваджень.

У понад **67 тис.** справ на кінець звітнього періоду відкладено розгляд та не закінчено провадження, у тому числі у майже 18 тис. – у зв'язку з неявкою одного з учасників процесу, що беруть участь у справі, або інших учасників процесу (із них у строк понад 2 роки – 6,4 тис. справ).

Упродовж звітнього періоду місцевими судами постановлено **69** окремих ухвал у справах, що розглядалися в порядку цивільного судочинства. Судами видано на виконання понад **1 млн** документів на суму понад **15 млрд 438 млн грн.**

У 2021 році місцевими судами розглянуто **169,5 тис.** справ з ухваленням заочних рішень.

Варто зазначити, що кількість справ наказного провадження, що надійшли упродовж 2021 року, збільшилась на 134,3 тис., або на 60 % порівняно з 2020 роком та становила **358,2 тис.** Перебували на розгляді місцевих судів із врахуванням нерозглянутих справ на початок звітнього періоду понад **376 тис.**; розглянуто **349,7 тис.** справ наказного провадження, із них **272,7 тис.** із задоволенням заяви, що становило 78 % від розглянутих справ наказного провадження.

У звітному періоді місцевими судами розглянуто **335,3 тис.** заяв про видачу судового наказу, за результатами розгляду яких видано **260,8 тис.** судових наказів, або 77,8 % від кількості розглянутих. Сума грошових коштів та вартість майна,

пред'явлені до стягнення, становили понад 2 млрд 755 млн грн, із них підлягає стягненню понад 1 млрд 930 млн грн.

Крім того, місцевими судами розглянуто **14,3 тис.** заяв про скасування судового наказу, за результатами розгляду яких **11,9 тис.** судових наказів було скасовано, що становить лише 4,6 % від загальної кількості виданих судових наказів.

Із загальної кількості виданих судових наказів найбільшу кількість становлять про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення з урахуванням індексу інфляції та трьох відсотків річних, нарахованих заявником на суму заборгованості, яких було видано **228,6 тис.**, або 87,7 % від усіх виданих судових наказів.

Значну кількість виданих судових наказів становлять судові накази про стягнення аліментів у розмірах: на одну дитину – однієї чверті, на двох дітей – однієї третини, на трьох і більше дітей – половини заробітку (доходу) платника аліментів, але не більше десяти прожиткових мінімумів на дитину відповідного віку на кожну дитину, якщо ця вимога не пов'язана із встановленням чи оспорюванням батьківства (материнства) та необхідністю залучення інших заінтересованих осіб, яких було видано **24,2 тис.**, або 9,3 % від усіх виданих судових наказів.

Також видано **4,8 тис.** судових наказів, або 1,8 % від виданих – про стягнення нарахованої, але не виплаченої працівникові суми заробітної плати; **2,3 тис.** – про стягнення аліментів у твердій грошовій сумі в розмірі 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, якщо ця вимога не пов'язана із встановленням чи оспорюванням батьківства (материнства) та необхідністю залучення інших заінтересованих осіб (0,9 %); **793** судові накази до юридичної особи або фізичної особи-підприємця про стягнення заборгованості за договором (іншим ніж про надання житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення), укладеним у письмовій (у тому числі електронній) формі, якщо сума вимоги не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб; **19** – про компенсацію витрат на проведення розшуку відповідача, боржника, дитини або транспортних засобів боржника (один із яких було скасовано) та **3** – про повернення вартості товару неналежної якості, якщо є рішення суду, яке набрало законної сили, про встановлення факту продажу товару неналежної якості, ухвалене на користь невизначеного кола споживачів.

Кількість позовних заяв, що надійшли на розгляд місцевих судів упродовж 2021 року, становила **600,5 тис.**, що на 79,9 тис., або 15,3 % більше порівняно з 2020 роком (520,6 тис.).

Місцевими судами упродовж 2021 року розглянуто майже **526 тис.** справ позовного провадження, із них із ухваленням рішення – **463,5 тис.**, у тому числі у **423,3 тис.** справ позови задоволено, що становить 91,3 % від усіх ухвалених рішень.

Серед розглянутих цивільних справ позовного провадження, як і в попередні звітні періоди, переважну кількість становлять спори, що виникають із договорів (197,9 тис., або 37,6 %) та із сімейних правовідносин (167,4 тис., або 31,8 %). Значну кількість становлять також спори про спадкове право (41,9 тис., або 8 %), яка продовжує зменшуватись порівняно з попередніми звітними періодами, порівняно з 2020 роком вона зменшилась на 12 %.

Кількість справ, розглянутих у порядку спрощеного позовного провадження, становила понад **275 тис.**

Упродовж 2021 року місцевими судами постановлено лише **66** ухвал про проведення врегулювання спору за участю судді та стільки ж про його припинення (у 2020 році ці показники становили 77 та 78 відповідно), із яких у 12 досягнуто примирення між сторонами (у 2020 році – 22), а 47 передано на розгляд іншому судді (у 2020 році – 55).

Сума грошових коштів, присуджених місцевими судами до стягнення упродовж 2021 року, становила понад **7 млрд 421 млн** грн, із них понад **212 млн 42 тис.** грн – моральної шкоди.

Сума, присуджена до стягнення з посадових осіб підприємств, установ, організацій, винних у незаконному звільненні, у 2021 році становила майже **4 млн** грн.

Необхідно відзначити, що у 2021 році збільшилась загальна кількість заяв окремого провадження, поданих до суду. Так, у 2021 році їх кількість становила **80,4 тис.**, що на понад 11 тис., або на 16 % більше порівняно з 2020 роком (69,3 тис.).

Упродовж звітного періоду місцевими судами розглянуто **69,9 тис.** справ окремого провадження, із них **65,7 тис.** – із ухваленням рішення. У **64,3 тис.** справ заяву задоволено, що становить 97,7 % від усіх ухвалених рішень.

Серед розглянутих справ окремого провадження, як і в попередні звітні періоди, переважну більшість становлять справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення (54,6 тис., або 78,1 %), що на 14 % більше порівняно з 2020 роком (47,9 тис.).

Необхідно зазначити, що упродовж звітного періоду місцевими судами розглянуто **3,6 тис.** справ про встановлення факту народження та **14,6 тис.** справ про встановлення факту смерті на тимчасово окупованій території України, що становить переважну більшість розглянутих справ цієї категорії.

Кількість розглянутих справ про усиновлення із задоволенням заяви становила понад **2 тис.**, із них про усиновлення громадянами України, що проживають за межами території України, та іноземцями – **191** справа.

Упродовж 2021 року було усиновлено 2,2 тис. дітей (із них 252 дитини – іноземними громадянами), у тому числі 1 тис. дівчаток (із них 83 – іноземними громадянами), та 1,2 тис. хлопчиків (із них 169 – іноземними громадянами).

Кількість справ окремого провадження, розглянутих за участю присяжних, становила 8,8 тис.

На розгляді у місцевих судах перебувало **2,2 тис.** заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами, із них надійшло у 2021 році **1,6 тис.**, розглянуто **1,7 тис.** За результатами розгляду задоволено 381 заяву, або 23,1 %.

Упродовж 2021 року на розгляді у місцевих судах перебувало понад **15 тис.** заяв про забезпечення (скасування забезпечення) доказів, позову до подання позовної заяви, майже **14 тис.** із яких було розглянуто. Слід зазначити, що кількість задоволених заяв становила 8,5 тис., або 60,8 % від кількості розглянутих.

Кількість заяв про відновлення втраченого судового провадження, що знаходились на розгляді у звітному періоді, становила понад **2 тис.**, із них було розглянуто **1,7 тис.**, у тому числі **1,3 тис.** заяв задоволено та відновлено втрачене судово провадження, що становить 74,8 % від кількості розглянутих заяв.

На розгляді у місцевих судах у 2021 році знаходилось понад **12,5 тис.** скарг на дії або бездіяльність виконавчої служби, **9,7 тис.** розглянуто, із них 2,9 тис. із задоволенням скарги, що становить 30,2 % від кількості розглянутих.

Кількість клопотань, заяв, подань у порядку виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб), що знаходились на розгляді, становила майже **80 тис.**, із них розглянуто 69,8 тис., у тому числі 44,2 тис., або 63,3 %, задоволено.

Крім того, на розгляді у місцевих судах знаходилось **0,7 тис.** клопотань про визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає (або не підлягає) примусовому виконанню, та **4,3 тис.** доручень судів України та іноземних судів; розглянуто **0,6 тис.** клопотань про визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду (кількість задоволених клопотань становила 0,3 тис., або 52,4 %) та 3,8 тис. доручень судів (кількість задоволених становила 2,2 тис., або 57,2 %).

Кількість подань про тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України у 2020 році становила **2,8 тис.**, із яких **817**, або 29.5 % було задоволено.

2. Здійснення цивільного судочинства апеляційними судами областей та міста Києва

У провадженні апеляційних судів упродовж 2021 року перебувало **108,4 тис.** апеляційних скарг і матеріалів, із них переважну кількість, як і в попередні роки, становлять апеляційні скарги на судові рішення – **105,5 тис.**

Загальний показник кількості апеляційних скарг і матеріалів, які надійшли у звітному періоді, збільшився за рахунок збільшення надходження апеляційних скарг та становив **86,2 тис.**, що більше на 9,3 тис., або на 12 % порівняно з 2020 роком (майже 77 тис.), так само як і показник надходження заяв про відвід

судді збільшився на 53,7 % та становив понад **1 тис.** заяв (у 2020 році – 0,7 тис. заяв).

Розглянуто **81,4 тис.**, або 75,1 % від їх загальної кількості (у тому числі задоволено понад 32 тис.).

Відсоток розглянутих справ у апеляційних судах у звітному періоді зменшився порівняно з 2020 роком та становив **94,4 %** (співвідношення розглянутих і тих, що надійшли), що є насторожуючим показником (у 2020 році цей показник становив **97,4 %** та був нейтральним).

Показники надходження та розгляду цивільних справ і матеріалів у апеляційних судах у 2020–2021 роках відображено на **гістограмі 3**.

Показник цивільних справ, переглянутих апеляційними судами, за кількістю закінчених провадженням (за періодами) становить:

до 3 місяців включно – 52,2 тис.;

від 3 місяців до 1 року включно – майже 26 тис.;

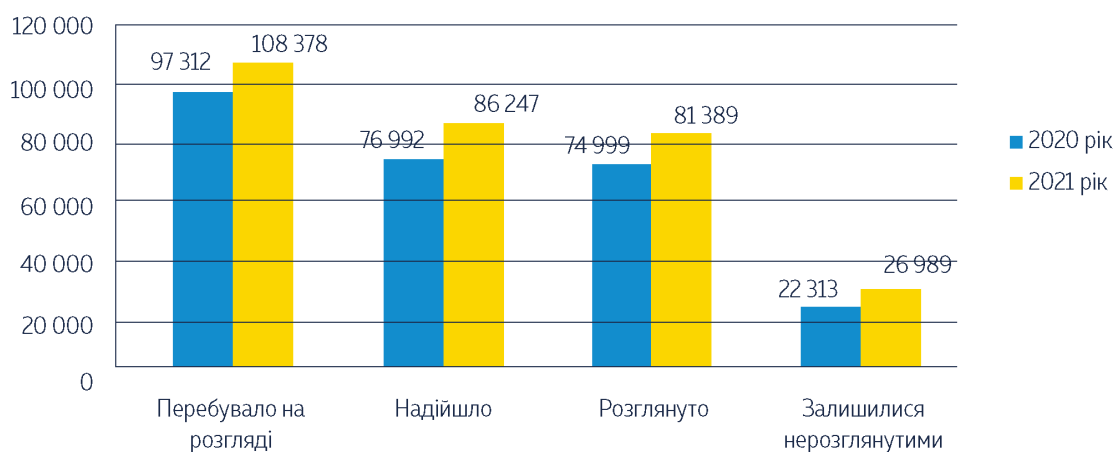
від 1 року до 2 років включно – 2,5 тис.;

від 2 років до 3 років включно – 715;

понад 3 роки – 23.

Гістограма 3

Розгляд справ цивільного судочинства апеляційними судами у 2020-2021 роках

За наслідками перегляду рішень, ухвал та судових наказів судів першої інстанції за апеляційними скаргами залишено без змін **36,3 тис.** судових рішень у цивільних справах, що становить 54,5 % від загальної кількості переглянутих (у 2020 році - 54 %).

Кількість судових рішень місцевих судів, скасованих в апеляційному порядку впродовж звітного періоду, становила майже **25 тис.**, або 37,4 % від загальної кількості переглянутих (у 2020 році цей показник становив 38,7 %).

Крім того, **5,4 тис.** судових рішень було змінено, що становить 8,1 % від загальної кількості переглянутих (у 2020 році цей показник становив 7,3 %).

Із загальної кількості переглянутих рішень у цивільних справах за апеляційними скаргами (47,8 тис.) залишено без змін понад 27 тис., або 56,6 %; скасовано 15,8 тис. рішень, або 33 %; змінено майже 5 тис. рішень, або 10,4 %.

Переважну кількість рішень місцевих судів у цивільних справах скасовано із ухваленням нового рішення по суті позовних вимог (понад 15 тис., або 95,2 % від усіх скасованих). Крім того, скасовано із закриттям провадження у справі 559 рішень, із залишенням позовної заяви без розгляду – 136 рішень та 50 рішень скасовано з направленням справи для розгляду до іншого суду першої інстанції за встановленою підсудністю.

Із загальної кількості переглянутих рішень місцевих судів у цивільних справах найбільшу кількість становили справи позовного провадження у спорах, що виникають із договорів (18,3 тис., або 38,8 %); зі справ окремого провадження найбільшу кількість переглянуто рішень у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення (456, або 50,7 %).

Найбільша кількість із скасованих після перегляду в апеляційному порядку рішень місцевих загальних судів Луганської (41,3 %), Київського регіону (38,2 %) та Чернівецької областей (38,1 %). Найменша кількість скасованих рішень місцевих загальних судів у Черкаській (20,4 %), Тернопільській (21,9 %) та Хмельницькій областях (26,4 %).

Із загальної кількості переглянутих ухвал у цивільних справах за апеляційними скаргами залишено без змін 9,3 тис., скасовано 9,2 тис. ухвал, що становить 48,7 % від загальної кількості переглянутих, змінено 407 ухвал, або 2,2 %.

Переважну кількість ухвал місцевих судів у цивільних справах скасовано із направленням справи для продовження розгляду до суду першої інстанції (5,2 тис., або 57 % від усіх скасованих). Крім того, 22 ухвали скасовано з направленням справи для розгляду до іншого суду першої інстанції за встановленою підсудністю, що на 74,7 % менше ніж у 2020 році (87 ухвал).

Найбільша кількість із скасованих після перегляду в апеляційному порядку ухвал місцевих загальних судів Луганської (63,5 %), Херсонської (54,8 %) та Чернівецької областей (54,7 %). Найменша кількість скасованих ухвал місцевих загальних судів у Волинській (34,9 %), Чернігівській (37,8 %) та Черкаській областях (39,3 %).

Середня тривалість розгляду справ у апеляційних судах становила **89** днів, що на 7 днів більше, ніж у 2020 році (82 дні).

Кількість нерозглянутих апеляційних скарг та матеріалів у 2021 році становила майже **27 тис.**, або 24,9 % від апеляційних скарг та матеріалів, що перебували у провадженні.

Упродовж 2021 року на розгляді апеляційних судів знаходилась **0,4 тис.** заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами,

із них *0,3 тис.* надійшло у 2021 році, розглянуто *0,3 тис.* заяв. За результатами розгляду заяв задоволено лише 23.

3. Здійснення цивільного судочинства Касаційним цивільним судом у складі Верховного Суду

У 2021 році на розгляд до Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду (КЦС) надійшли понад *23 тис.* процесуальних звернень: касаційних скарг, апеляційних скарг, заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими чи виключними обставинами, клопотань про визначення підсудності, загальна кількість яких дещо збільшилась порівняно з 2020 роком (понад 21 тис.), а саме на *9,5 %*. Переважну кількість нових надходжень до КЦС становили, як і в попередні звітні періоди, касаційні скарги (*22,7 тис.*).

У звітному періоді до кожного із суддів КЦС у середньому надійшло *563* процесуальних звернення (із розрахунку на середню кількість суддів, що становила *41* суддю).

Розрахунок середньої кількості суддів здійснювався враховуючи, що починаючи з 01.01.2021 правосуддя у КЦС здійснювалося 43 суддями, станом на 16.11.2021 їх фактична чисельність становила 41 суддю (що зумовлено відставкою суддів), а наприкінці звітного періоду (09.12.2021) їх кількість становила вже 42 судді.

Серед інших процесуальних звернень, що надійшли до КЦС упродовж 2021 року, *114* апеляційних скарг, *182* клопотання про визначення підсудності, *82* заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими та *4* – за виключними обставинами.

З урахуванням справ і матеріалів, не розглянутих на початок звітного періоду, на розгляді у КЦС у 2021 році перебувало майже *33,5 тис.* справ та матеріалів, що на 4,8 тис., або на 12,5 % менше порівняно з 2020 роком.

Середня кількість справ і матеріалів, що перебували на розгляді у звітний період, із розрахунку на одного суддю КЦС становила *816* одиниць.

Упродовж 2021 року судді КЦС ухвалили понад *24,9 тис.* судових рішень, якими завершено розгляд справ і матеріалів, що становить 74,5 % від тих, що перебували на розгляді.

Середня кількість розглянутих процесуальних звернень і справ у звітному періоді із розрахунку на одного суддю КЦС становила понад *608* одиниць.

Відсоток розгляду справ у звітному періоді становив майже *108 %* (у 2020 році – 129,3 %) (співвідношення розглянутих і зареєстрованих процесуальних звернень), що свідчить про те, що, незважаючи на значне навантаження, судді КЦС у звітному періоді доклали достатньо зусиль для підвищення ефективності роботи з розгляду справ.

Залишок нерозглянутих касаційних та апеляційних скарг, справ, заяв та клопотань становить понад **8 тис.**, або 24 % від тих, що перебували на розгляді у КЦС, із них майже 1 тис. залишено без руху і надано строк для усунення недоліків.

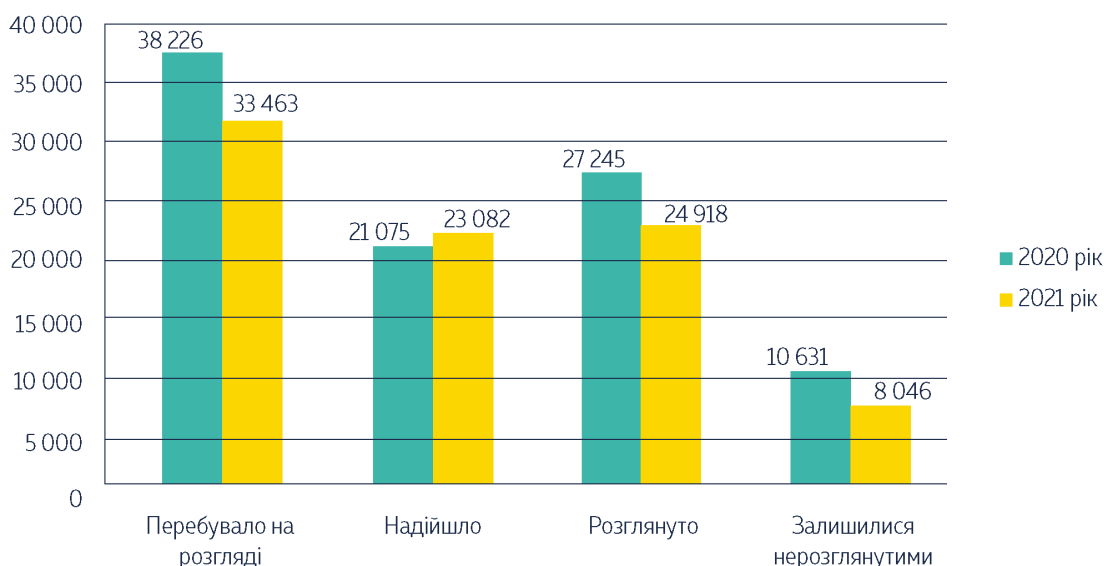
Показники надходження та розгляду цивільних справ і матеріалів КЦС у 2020–2021 роках відображено на **гістограмі 4**.

У звітному періоді 4 справи було передано на розгляд палати, 41 – на розгляд об'єднаної палати та 101 – на розгляд Великої Палати Верховного Суду (повернуто 49 справ).

Кількість окремих думок, висловлених суддями КЦС у 2021 році, становила 364.

У 2021 році суддями КЦС ухвалено 5 окремих ухвал.

Гістограма 4
Розгляд КЦС процесуальних звернень і справ цивільного судочинства
у 2020–2021 роках

На розгляді у КЦС (з урахуванням нерозглянутих на початок звітної періоду) знаходилося понад **33 тис.** касаційних скарг і справ. Розглянуто (з урахуванням повернутих, у яких відмовлено у відкритті провадження, або закрито провадження) **24,5 тис.**, або 74,3 % від тих, що знаходились на розгляді. За результатами розгляду у 9,1 тис. випадках було відмовлено у відкритті провадження, що становило 39,8 % від опрацьованих касаційних скарг, із них у майже 4 тис. – за малозначністю, у понад 1,6 тис. – у зв'язку із тим, що касаційну скаргу визнано необґрунтованою, 132 – за необґрунтованістю, оскільки є висновок Верховного Суду у подібних правовідносинах, та у 3,4 тис. – з інших підстав; повернуто з різних підстав понад 3,1 тис. скарг, або 9,5 % від тих, що знаходились на розгляді.

За результатами судового розгляду колеґіями суддів скасовано **4,2 тис.** судових рішень, ухвалених місцевими чи апеляційними судами, що становить **34,8 %**

від переглянутих (11,9 тис.), що на 2,2 % більше порівняно з 2020 роком (32,6 %); змінено **656** судових рішень, або **5,5 %** від переглянутих (у 2020 році цей показник становив 3,3 %).

Із загальної кількості скасованих судових рішень:

2 тис. (48,1 %) скасовано з направленням справи на новий розгляд;

1 тис. (24,3 %) – із ухваленням нового рішення;

538 (12,9 %) – із залишенням у силі рішення суду першої інстанції;

175 (4,2 %) – із закриттям провадження у справі/залишенням заяви без розгляду;

250 (6 %) – із направленням справи для продовження розгляду.

Упродовж 2021 року КЦС скасував 3 судових рішення у справах щодо права державної власності про визнання незаконним акту, що порушує право власності та 2 судових рішення у справах, що виникають із правочинів, зокрема з договору лізингу (*по 100 %*); у справах щодо припинення права користування земельною ділянкою – скасовано **75 %** (із 8 переглянутих 6 судових рішень скасовано); у спорах щодо прав інтелектуальної власності, зокрема, щодо прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок та у справах щодо права державної власності щодо реєстрації або обліку прав на майно – по **66,7 %** (із 3 переглянутих судових рішень по 2 судових рішення скасовано) та у справах, що виникають із правочинів, зокрема договору іпотечного кредиту – **53,7 %** (із 54 переглянутих судових рішень – 29 скасовано).

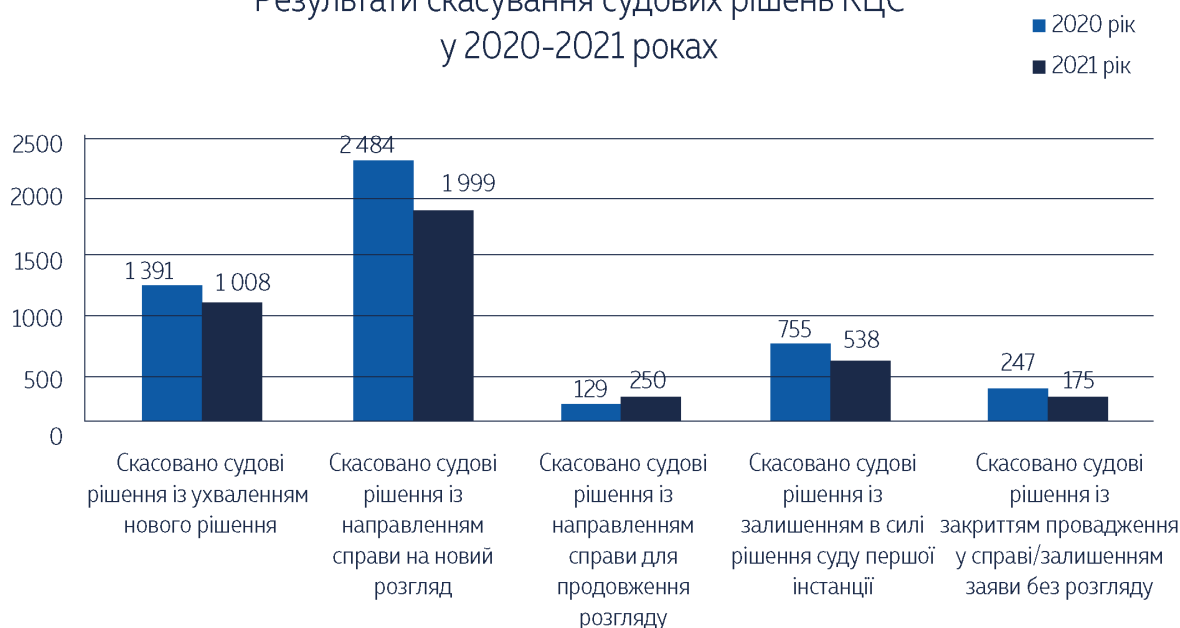
Найменший відсоток скасованих судових рішень спостерігається у справах щодо усунення перешкод у користуванні земельною ділянкою – **13,3 %** від загальної кількості переглянутих (із 15 переглянутих судових рішень лише 2 скасовано) та у справах про видачу і продовження обмежувального припису – **16 %** (із 25 переглянутих 4 судових рішення скасовано).

Протягом звітної періоду у понад **7,1 тис.** справ судові рішення було залишено без змін, або **59,7 %** від переглянутих, що на 4,4 % менше порівняно з 2020 роком (64,1 %).

Результати скасування судових рішень у КЦС відображено у *гістограмі 5*.

Гістограма 5

Результати скасування судових рішень КЦС
у 2020-2021 роках

Найбільша кількість скасованих судових рішень у Дніпропетровській (40,6 % від загальної кількості переглянутих), Чернівецькій (40,5 %), Одеській областях (37,4 %) та Київській з містом Києвом (36,1 %). Найменша кількість скасованих судових рішень у Хмельницькій (21 % від загальної кількості переглянутих), Луганській (24,8 %) та Житомирській областях (25,4 %).

Серед розглянутих касаційних скарг за категоріями цивільних справ більшість, як і раніше, становлять справи позовного провадження, зокрема спори, що виникають із договорів (8,1 тис. справ, або 34,8 % від кількості справ позовного провадження), із них 3,4 тис. – справи, що виникають з договорів позики, кредиту, банківського вкладу (42,5 % від усіх переглянутих справ зі спорів, що виникають з договорів). Розглянуто значну кількість справ про відшкодування шкоди (2,7 тис., або 11,2 %), спорів, що виникають із трудових правовідносин (2,1 тис., або 9,2 %), спорів про право власності та інші речові права (2,1 тис., або 9 %), спорів, що виникають із сімейних правовідносин (понад 2 тис., або 8,7 %), спорів, що виникають із земельних правовідносин (2 тис., або 8,6 %). Розгляд за категоріями цивільних справ відображено у *гістограмах 6 та 7*.

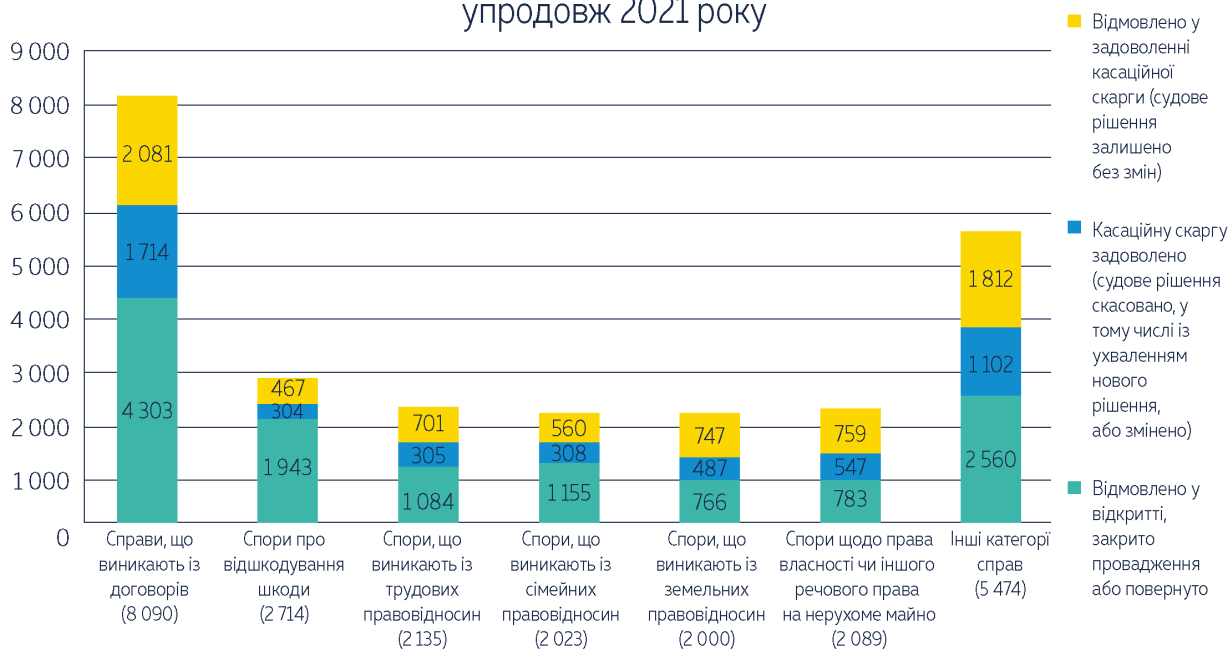
Гістограма 6

Кількість розглянутих справ за окремими категоріями у 2020-2021 роках

Гістограма 7

Розгляд справ за окремими категоріями упродовж 2021 року

На кінець звітного періоду залишилися нерозглянутими **8 тис.** касаційних скарг і справ, або 24,2 % від тих, що перебували на розгляді.

На розгляді у КЦС упродовж 2021 року перебувало **88** заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами. За результатами розгляду 50 заяв повернуто, у 9 – відмовлено у відкритті провадження та за 2 заявами

провадження закрито. Розглянуто по суті 16 заяв, за результатами розгляду яких 1 заяву задоволено та судові рішення скасовано, у задоволенні решти заяв відмовлено. Залишились нерозглянутими 11 заяв.

У звітному періоді на розгляді у КЦС знаходилось **183** клопотання (подання) про визначення підсудності, з яких 179 розглянуто. За результатами розгляду 92 клопотання задоволено; у решті у задоволенні відмовлено та повернуто.

Крім того, упродовж 2021 року на розгляді у КЦС перебувало **156** апеляційних скарг на ухвали суду апеляційної інстанції щодо рішень третейських судів (62) та міжнародного комерційного арбітражу, серед яких більшість становлять апеляційні скарги на ухвали щодо міжнародного комерційного арбітражу (94). Із загальної кількості апеляційних скарг, які знаходились на розгляді у звітному періоді, розглянуто 103 справ по суті апеляційної скарги, за результатами чого 33 судових рішення скасовано, 4 рішення змінено, у задоволенні 66 скарг відмовлено та судові рішення залишено без змін; на кінець звітного періоду не розглянуто 30 апеляційних скарг і справ.

4. Висновки

Підсумовуючи викладене, можна дійти таких узагальнених висновків. Надходження справ і матеріалів до місцевих судів у 2021 році збільшилось **на 25,7 %** порівняно з аналогічним періодом 2020 року.

Відсоток справ та матеріалів, загальний термін проходження яких триває в місцевих судах понад один рік, незначно зменшився (**на 1,7 %**) порівняно з 2020 роком і становив **13,8 %**, а середня тривалість розгляду цивільної справи становила **90 днів**, що на 10 днів менше порівняно з 2020 роком.

Показник кількості апеляційних скарг і матеріалів, що надійшли у звітному періоді, збільшився на 12 % порівняно з 2020 роком, що становило **10 %** від розглянутих місцевими судами.

Співвідношення судових рішень, скасованих та залишених без змін від загальної кількості судових рішень, переглянутих апеляційними судами у звітному періоді, залишається майже незмінним порівняно з аналогічним звітним періодом 2020 року.

Надходження процесуальних звернень до КЦС у 2021 році трохи збільшилось (**на 9,5 %**) та становило **2,7 %** від розглянутих місцевими судами та **29,1 %** від розглянутих апеляційними судами упродовж 2020 року.

Упродовж 2021 року за результатами касаційного перегляду судових рішень судів першої та апеляційної інстанцій, як і в попередні звітні періоди, кожне третє судове рішення було скасовано.

Необхідно зазначити, що у 2021 році відсоток скасованих КЦС судових рішень, ухвалених апеляційними судами, трохи збільшився порівняно з 2020 року

та становив **34,8 %** від переглянутих по суті у касаційному порядку, тоді як у 2020 році цей показник становив **32,6 %**.

Аналіз статистичних показників КЦС вказує на те, що упродовж 2021 року залишилося значне навантаження на суддів. Середня кількість справ і матеріалів, що перебували на розгляді у звітний період, із розрахунку на одного суддю КЦС становила **816** одиниць.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua